Milovať svojho blížneho

written by Michael Steedman | 1. septembra 2024

A hľa, nejaký zákonník vstal a pokúšajúc ho povedal: Učiteľu, čo mám učiniť, aby som dedične obdržal večný život? A on mu povedal: Čo je napísané v zákone? Ako čítaš? A on odpovedal a riekol: Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého svojho srdca, z celej svojej duše, z celej svojej sily a z celej svojej mysli a svojho blížneho ako samého seba. A Ježiš mu povedal: Dobre si odpovedal, to čiň a budeš žiť. A on chcúc sám seba ospravedlniť povedal Ježišovi: A kto je mojím blížnym? Na to odpovedal Ježiš a riekol: Istý človek išiel z Jeruzalema dolu do Jericha a upadol medzi lotrov, ktorí ho i vyzliekli i zranili a odišli zanechajúc ho polomŕtveho. A náhodou išiel tiež dolu akýsi kňaz, tou istou cestou, a keď ho zazrel, obišiel druhou stranou. A podobne aj Levita, ktorý idúc tiež dolu prišiel na to miesto, a keď prišiel a videl, obišiel druhou stranou. No potom prišiel k nemu nejaký Samaritán, uberajúci sa cestou, a keď ho videl, milosrdenstvom bol hnutý a pristúpil a poobväzoval jeho rany a polial olejom a vínom a vyložiac ho na svoje vlastné hovädo zaviedol ho do hostinca a postaral sa o neho. A druhého dňa, keď odchádzal, vyňal dva denáre, dal hostinskému a povedal mu: Maj o neho starosť, a čo by si nad to viacej vynaložil, ja ti, keď pôjdem tadeto späť, zaplatím. Ktorý teda z týchto troch zdá sa ti, že bol blížnym tomu, ktorý to bol upadol medzi lotrov? A on povedal: Ten, ktorý mu učinil to milosrdenstvo. Vtedy mu povedal Ježiš: Choď a čiň aj ty podobne!

Lukáš 10:25-37

Toto zamyslenie je zamerané na zrejme najznámejšie podobenstvo, ktoré kedy Ježiš povedal. Skôr ako sa naň pozrieme, je dôležité uvedomiť si, v akom kontexte bolo povedané.

K Ježišovi pristúpil zákonník (odborník na Mojžišov zákon), ktorý sa spýtal Pána, čo je potrebné urobiť, aby zdedil večný život. Ježiš vyzval tohto muža, aby si sám odpovedal na svoju otázku z Mojžišových písem v biblickom Starom zákone. Zákonník citoval dva starozákonné verše: prvý hovorí, že máme milovať Boha celou svojou bytosťou a druhý učí, že máme milovať blížneho svojho ako seba samého. Ježiš súhlasil s jeho odpoveďou a naznačil, že ak niekto skutočne dokonale miluje Boha a miluje blížneho svojho ako seba samého, zaslúži si večný život. Avšak, ako sme si už povedali[1)], nikto nie je schopný milovať Boha takýmto spôsobom.

Nato sa zákonník spýtal Ježiša, kto je jeho blížny. Bola to táto otázka, ktorá viedla Pána k tomu, aby povedal podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi.

Pozorne si teda všimnite, že toto podobenstvo nebolo povedané ako odpoveď na otázku „Čo mám učiniť, aby som dedične obdržal večný život?“ – Ježiš mu na to už odpovedal tak, že musí milovať Boha celou svojou bytosťou a svojho blížneho ako samého seba. Podobenstvo bolo však skôr odpoveďou na otázku: *„A kto je mojím blížnym?“*

V tom čase mali náboženskí vodcovia svoje vlastné predstavy o tom, kto je ich blížny. V piatej kapitole Evanjelia Matúša sa dozvedáme, ako niektorí Židia vykladali prikázanie o milovaní svojho blížneho, keď Ježiš povedal: *„Počuli ste, že bolo povedané: „Milovať budeš svojho blížneho… a nenávidieť budeš svojho nepriateľa.“* Potom dodal: *„Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov.“* Vtedy si mnohí Židia mysleli, že milovať svojho blížneho znamená milovať svojho blízkeho Žida a že nie sú povinní milovať tých, ktorí nie sú deťmi Izraela. Náboženskí vodcovia, farizeji, zašli ešte ďalej a tvrdili, že milovať blížneho znamená, že musia milovať iných farizejov. Aby však bola táto otázka zodpovedaná raz a navždy, Ježiš povedal to slávne podobenstvo „O milosrdnom

Samaritánovi“.

Dramatická udalosť podobenstva sa odohrala na ceste z Jeruzalema do Jericha, dlhej 26 kilometrov. Jeruzalem bol 1 000 metrov nad morom, kým Jericho ležalo 300 metrov pod hladinou mora, takže cesta viedla dolu z kopca. Treba dodať, že táto oblasť bola pustá a neúrodná a cesta bola plná zákrut a zatáčok, ideálne miesto na nastraženie pasce pre neopatrných cestovateľov. Nešťastný cestovateľ, pravdepodobne Žid, kráčal po tejto ceste, keď ho napadli zbojníci, vyzliekli ho, zbili a nechali polomŕtveho. Musel byť naňho žalostný pohľad. Išiel okolo kňaz. Tento nábožný muž by sa určite zastavil a pokúsil sa urobiť, čo by mohol, aby mu pomohol, ale rozhodol sa prejsť okolo po druhej strane. Potom prišiel levita – leviti boli pomocníkmi kňazov –, ale konal presne rovnakým spôsobom; prešiel po opačnej strane cesty.

Potom prišiel tretí muž. Pravdepodobne si na tomto mieste zákonník, ktorý počúval podobenstvo, myslel, že Ježiš povie, že táto tretia osoba je obyčajný Žid. Ak by to urobil, odkaz by bol: „Nezáleží na tom, či ste židovský vodca alebo nie, každý Žid má povinnosť pomôcť svojmu židovskému spoluobčanovi.“ Ale nie, na počudovanie tohto odborníka na zákona Ježiš povedal, že ďalší okoloidúci bol Samaritán! Ide o to, že Samaritáni boli vyhlásení za nepriateľov Židov. Napríklad, pri jednej príležitosti, keď chceli Židia skutočne uraziť Pána Ježiša, nazvali ho Samaritánom. Keď však Samaritán v podobenstve zbadal toho ležiaceho polomŕtveho Žida, namiesto toho, aby prešiel na druhú stranu, zľutoval sa nad ním. Nebál sa, že by to mohol byť nastražený prepad a že by banditi mohli vyskočiť a ubiť ho na smrť. Cítil, že v tejto situácii má morálnu povinnosť, aj keď to znamenalo ohrozenie vlastného života a neskorý príchod do svojho cieľa. Videl pred sebou ľudskú bytosť v núdzi, a tak sa zastavil, obviazal mužovi rany a poskytol najlepší liek, ktorý mal k dispozícii – olej a víno. Keď videl, že zranený muž je slabý a bezmocný, posadil ho na osla a odviezol do najbližšieho hostinca, pričom celú cestu kráčal vedľa neho.

Po príchode do hostinca mu poskytol všetku pomoc, akú mohol, a keď musel odísť, dal hostinskému dva denáre, aby sa o toho nešťastného Žida postaral, kým sa nevráti. Dva denáre predstavovali pre pracujúceho muža dvojdňovú mzdu a stačili by na niekoľkodňovú starostlivosť. V každom prípade Samaritán sľúbil, že krčmárovi preplatí všetky ďalšie výdavky, ktoré mu vzniknú.

Teraz si pripomeňme, že zákonník sa Ježiša spýtal: *„A kto je mojím blížnym?“*, ale všimnite si otázku, ktorú mu Ježiš položil na konci: *Ktorý teda z týchto troch zdá sa ti, že bol blížnym tomu, ktorý to bol upadol medzi lotrov?“* Je to, ako keby Ježiš povedal: „Váš postoj je nesprávny. Nemali ste sa pýtať „kto je mojím blížnym?“, ale skôr „komu mám *ja* byť blížnym?“ V každom prípade zákonník odpovedal Pánovi správne. Povedal, že blížnym je muž, ktorý prejavil milosrdenstvo. Ježiš zakončil rozhovor slovami: *„Choď a čiň aj ty podobne!“*. Takže jednoducho povedané, mojím blížnym je každý, kto ma potrebuje, bez ohľadu na farbu pleti, spoločenskú triedu, vierovyznanie, etnický pôvod atď. Vskutku, musíme byť blížnymi dokonca aj našim nepriateľom.

Takže sme už videli, že prvá požiadavka na získanie večného života – milovať Boha celým svojím srdcom, mysľou, dušou a silou – je pre nás nesplniteľná. Je ľahké splniť druhú požiadavku, totiž milovať blížneho ako seba samého? Povedal by som, že je to rovnako nemožné, pretože všetci sme prirodzene zameraní na seba. Milujeme seba, zameriavame sa na to, čo je pre nás výhodné; aj keď pomáhame druhým, máme tendenciu pýtať sa sami seba, aký to bude mať úžitok pre nás, pokiaľ ide o vďačnosť, ktorá nám je preukázaná, priaznivý dojem, ktorý zanecháme v iných ľuďoch, dokonca aj to, ako bude Boh spokojný s nami. Výnimkou môže byť napríklad obeta, ktorú matka prinesie pre svoje vlastné dieťa. Ale ako sme videli, náš blížny nie je len náš príbuzný či známy, patria k nemu dokonca aj naši nepriatelia. Koľko lásky prejavuješ voči svojim nepriateľom? Miluješ ich tak, ako miluješ seba? Všetci musíme určite priznať, že nielenže sme nedodržali prvé prikázanie milovať Boha celou svojou bytosťou, ale zlyhali sme aj pri druhom – milovať blížneho ako seba samého. Faktom však zostáva, že táto láska nie je voliteľná, ale je *nevyhnutná*, ak chceme získať večný život. Prichádzame nevyhnutne

k záveru, že večný život si nikdy nedokážeme zaslúžiť.

A tu prichádza dobrá správa evanjelia. Ježiš Kristus získal večný život pre všetkých, ktorí si zúfajú nad sebou a nad vlastným úsilím a ktorí jednoducho veria v neho a v jeho obeť na kríži. Je to On, kto svojou vlastnou obeťou na kríži získal večný život pre všetkých, ktorí veria v neho, aby boli spasení. Ale o tom viac v ďalšom zamyslení.

Zdroj

1) Pozri články „Ako získať večný život“ a „Snaha ospravedlniť samého seba“